

Information till dig som är
**GOD MAN ELLER
FÖRVALTARE**

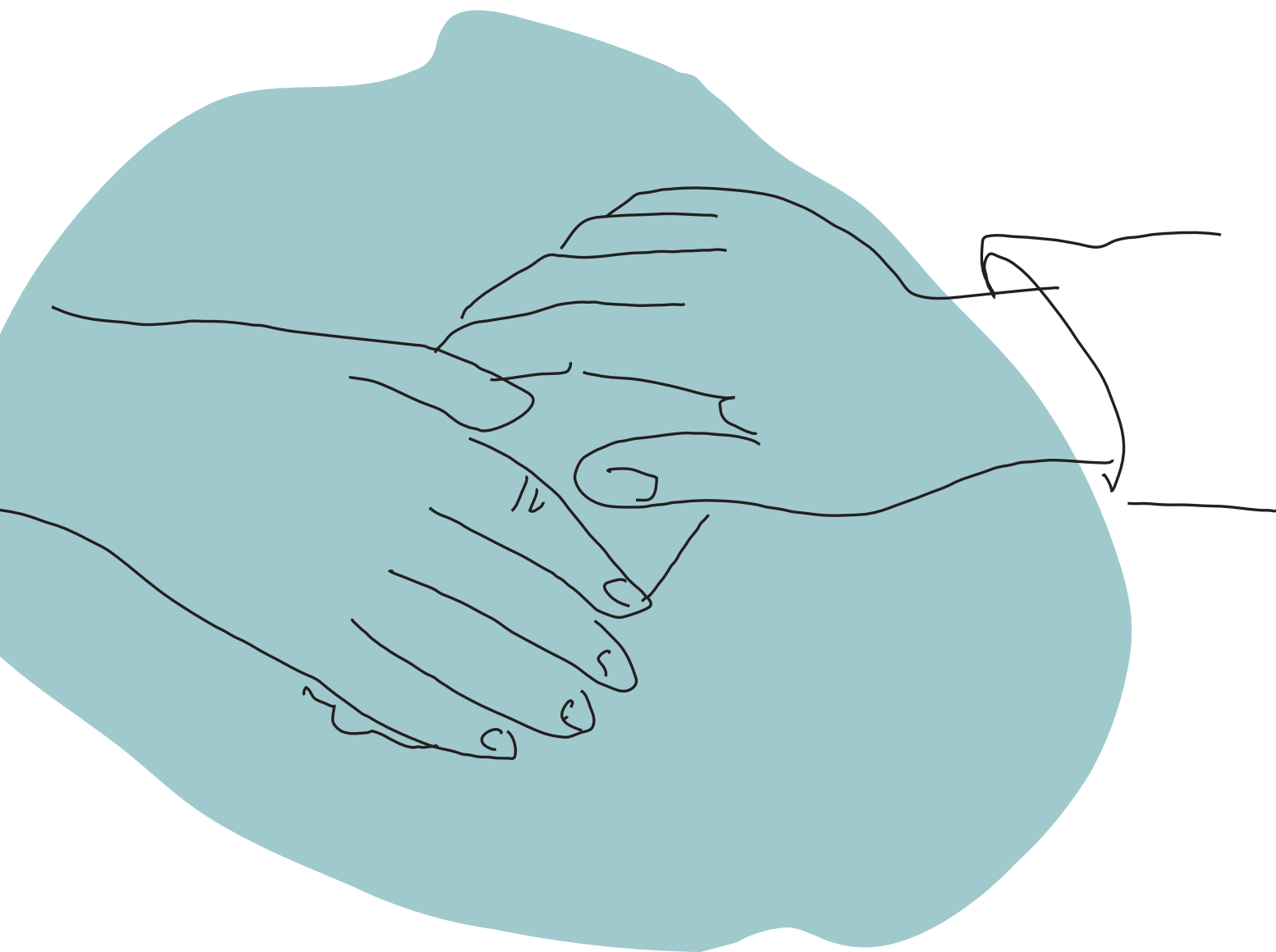
Gemensam överförmyndarnämnd

Piteå kommun

ÄLVSBYNS
KOMMUN

INLEDNING

Detta är ett stödmaterial till dig som har ett uppdrag som god man och eller förvaltare. Här beskriver vi vad uppdraget innebär, förklarar olika begrepp och vart du kan vända dig med dina frågor. Som en hjälp med att komma igång med ditt uppdrag har vi gjort en checklista som du kan utgå ifrån.

ANSÖKAN OM GOD MAN OCH FÖRVALTARE

En person som är i behov av hjälp med att bevaka sin rätt, förvalta sin egendom och/eller sörja för sin person kan själv ansöka om anordnande av godmanskap eller förvaltarskap.

Ansökan kan även göras av nära anhöriga till den enskilde och då krävs samtycke från den enskilde eller ett läkarintyg som visar att behov föreligger och att den enskilde inte förstår vad saken gäller. Ansökan kan skickas direkt till tingsrätten eller till överförmyndarnämnden.

Tingsrätten tillsammans med överförmyndarnämnden utreder ansökan vilket vanligtvis innebär att den enskilde själv, dennes maka/make, sambo, barn samt överförmyndarnämnden får tillfälle att yttra sig. Även andra närstående samt socialförvaltningen kan få yttra sig om det behövs. Tingsrätten samt överförmyndarnämnden kan också begära in läkarintyg.

Saknas det i ansökan förslag på vem som ska bli god man/förvaltare kan överförmyndarnämnden lämna förslag på lämplig person för uppdraget. Tingsrätten fattar därefter beslut om godmanskap/förvaltarskap ska anordnas och vem som ska förordnas för uppdraget.

Det tar vanligtvis några månader från det att ansökan görs, tills tingsrätten kommer med sitt beslut. Det kostar ingenting att ansöka om god man/förvaltare. Däremot har den gode mannen/förvaltaren rätt att få ett skäligt arvode för sitt uppdrag, se avsnitt *Arvode och ersättning*.

Tillfällig god man

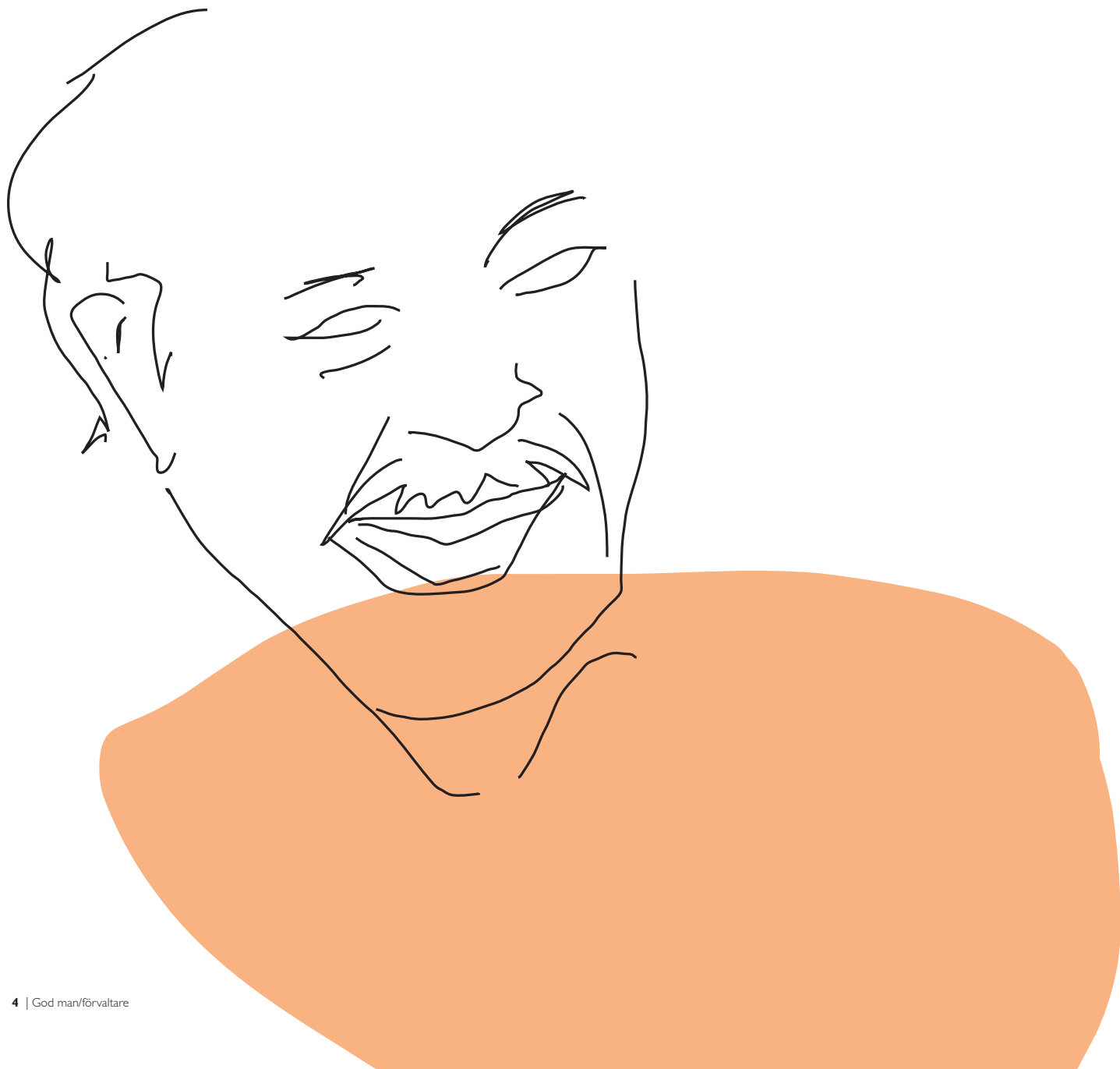
Ibland kan huvudmannen och den gode mannen/förvaltaren hamna i en jävssituation genom att de exempelvis blir delägare i samma dödsbo eller behöver skriva ett avtal där båda är parter. Den gode mannen/förvaltaren får då inte företräda både sig själv och den enskilde utan ska istället anmäla till överförmyndarnämnden att det behövs en annan god man för att bevaka huvudmannens intresse i den uppkomna situationen. Överförmyndarnämnden förordnar då en tillfällig god man som får ett begränsat uppdrag under den tid det tar att reglera situationen.

Det kan också bli aktuellt att överförmyndarnämnden förordnar en god man för bortavarande personer för att exempelvis ta hand om deras ekonomi och bevaka deras rätt.

Anmälan om behov av god man eller förvaltare

Om personal vid socialförvaltningen eller inom sjukvården får kännedom om en enskild som bedöms vara i behov av hjälp med att bevaka sin rätt, förvalta sin egendom och/ eller sörja för sin person ska de anmäla behov av god man/förvaltare till överförmyndarnämnden.

Anmälan handläggs och utreds av överförmyndarnämnden som sedan avgör om ansökan om godmanskap/förvaltarskap ska göras hos tingsrätten.

GOD MAN, FÖRVALTARE OCH HUVUDMAN

Godmanskap och förvaltare är uppdrag som innebär att den gode mannen/förvaltaren utför uppgifter för någon annans räkning. Uppdraget är viktigt eftersom tanken med det är att alla i Sverige ska ha lika rätt oavsett förmåga. Den som har fått en god man/förvaltare kallas för huvudman. Bestämmelser om god man och förvaltare finns i Föräldrabalken.

Vad innebär god man?

En person som behöver hjälp med att bevaka sin rätt, förvalta sin egendom och/eller sörja för sin person kan ha rätt att få hjälp med detta genom en god man eller förvaltare. Anledningen ska vara att personen inte själv klarar detta på grund av sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller liknande förhållande samt att situationen inte går att lösa på något mindre ingripande sätt.

Ett alternativ till godmanskap kan vara att personen istället använder sig utav autogiro, skriver en fullmakt eller ansöker om andra stödinsatser som samhället kan erbjuda. Att få en god man är frivilligt och kan inte tvingas på någon som inte vill ha denna hjälp, förutsatt att personen förstår vad saken gäller. I ett godmanskap har huvudmannen kvar sin rättshandlingsförmåga.

Vad innebär förvaltare

En person som behöver hjälp med att bevaka sin rätt, förvalta sin egendom och/eller sörja för sin person samt genom läkarintyg bedöms vara ur stånd att vårda sig själv eller sin egendom kan ha rätt att få hjälp genom en förvaltare. En förvaltare kan hjälpa huvudmannen med samma saker som en god man. Det är inte alltid frivilligt att få en förvaltare. Tingsrätten kan besluta om förvaltare om exempelvis en huvudman inte förstår sitt eget bästa och därför gör saker som blir till skada för honom eller henne eller om personen blir ekonomiskt utnyttjad av någon. Den som får förvaltare förlorar sin rättshandlingsförmåga i den del som förvaltarens uppdrag avser.

Överförmyndarnämnden ska årligen ompröva om förvaltarens uppdrag ska kvarstå eller inte.

GODE MANNEN OCH FÖRVALTARENS UPPDRAG

En god man/förvaltare kan ge huvudmannen hjälp inom tre olika huvudområden, bevaka rätt, förvalta egendom och sörja för person. Det är tingsrätten som beslutar om godmanskap eller förvaltarskap ska anordnas för en enskild person och det är också tingsrätten som beslutar om uppdraget ska omfatta alla tre områden eller enbart ett eller två områden. Omfattningen av uppdraget framgår av tingsrättens beslut samt av det registerutdrag som överförmyndarnämnden skickar ut till gode mannen/förvaltaren.

Det är alltid huvudmannens bästa som ska stå i centrum för de åtgärder som en god man/förvaltare gör i sitt uppdrag. Ett godmanskap/förvaltarskap kan ha följande tre huvudområden:

Bevaka rätt

Bevaka rätt innebär att den gode mannen/förvaltaren ser till att huvudmannens allmänna rättigheter i samhället tillgodoses, vilket kan vara att:

- ansöka om stödinsatser hos Socialförvaltningen och Försäkringskassan (hemtjänst, omsorgsboende, kontaktperson, färdtjänst, personlig assistans med mera.)
- ansöka om bostadsbidrag och andra ekonomiska stöd
- ansöka om skuldsanering
- överklaga myndighetsbeslut som framstår som felaktiga
- företräda huvudmannen vid hyresavtal eller försäljning/köp av bostad
- bevaka huvudmannens rätt i ett dödsbo

Myndigheter har enligt förvaltningslagen en skyldighet att lämna upplysningar, vägledning, råd och annan liknande hjälp till enskilda i frågor som rör myndighetens verksamhetsområde. Det innebär exempelvis att om en god man/förvaltare inte känner till vilka biståndsformer som är möjliga går det att ta kontakt med aktuell myndighet som kan vara Socialförvaltningen, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Kronofogden, kommunens budget- och skuldrådgivare med flera och förklara sin huvudmans aktuella situation. Myndigheten ska då hjälpa till genom att lämna upplysningar och råd om de åtgärder som är möjliga att ansöka om.

Förvalta egendom

Förvalta egendom innebär att den gode mannen/förvaltaren förvaltar egendom som tillhör huvudmannen, vilket kan vara att:

- se till att inkomster och sparkapital är tryggt placerade och ger skälig avkastning
- betala räkningar
- lämna fickpengar till huvudmannen eller den som sköter dagliga inköp
- se till att egendom är försäkrad

SÖRJA FÖR PERSON

Sörja för person innebär att den gode mannen/förvaltaren ska se till att huvudmannen får nytta av sina tillgångar och att behovet av personlig omvårdnad blir tillgodosett. Tillgångarna ska i skälig omfattning användas för huvudmannens uppehälle, utbildning och nytta i övrigt samt ge huvudmannen en så bra tillvaro som möjligt. Som exempel kan ges att:

- vid regelbundna besök hos huvudmannen och/eller kontakt med anhöriga, vård- och boendepersonal se till att huvudmannen har en bra boendemiljö, får god omsorg samt en så hög livskvalité som möjligt
- uppmärksamma huvudmannens behov av sociala kontakter; daglig sysselsättning, fritidsverksamhet och annan rekreation
- motverka ensamhet och ansöka om kontaktperson eller besöksverksamhet
- hjälpa huvudmannen i frågor som bland annat handlar om lämpligt boende, utbildning och rekreation

Det ingår inte i uppdraget att agera kontaktperson, ge städhjälp, handla mat eller liknande. Däremot ska den gode mannen/förvaltaren se till att någon annan anlitas för att utföra detta genom att exempelvis ansöka om kontaktperson, personlig assistans eller hemtjänst.

VEM KAN BLI GOD MAN OCH FÖRVALTARE?

För att få bli god man/förvaltare ska personen enligt bestämmelser i Föräldrabalken vara rättrådig, erfaren och i övrigt lämplig.

Den person som är aktuell för att få ett uppdrag som god man/förvaltare kontrolleras hos Kronofogdemyndigheten, Socialtjänsten samt i Rikspolisstyrelsens belastningsregister.

Innan en person blir förordnad till ett uppdrag lämnas information om huvudmannen och helst ska de också träffa varandra. Den tilltänkte gode mannen/förvaltaren ska skriftligen åta sig uppdraget och även huvudmannen ska i normalfallet samtycka till den tilltänkta personen.

Gode mannens/förvaltarens uppdrag startar först när tingsrätten eller överförmyndarnämnden fattat beslut om att förordna personen till uppdraget.

NYTT UPPDRAG

När en god man/förvaltare får beslut om ett nytt uppdrag tillsammans med registerutdrag från överförmyndarnämnden som visar dennes behörighet, ska den gode mannen/förvaltaren snarast skaffa sig kännedom om huvudmannen och dennes situation genom att ta kontakt med huvudmannen, eventuella anhöriga som kan ha värdefull information att lämna eller att få, eventuellt boende där huvudmannen vistas eller andra personer i huvudmannens närhet som kan ha kännedom om huvudmannen och dennes situation.

Det är också viktigt att den gode mannen/förvaltaren informerar exempelvis Försäkringskassan, hyresvärden, bank, Skatteverket för eventuell anmälan av särskild postadress samt andra aktuella myndigheter och enskilda, om att denne är förordnad som god man/förvaltare för huvudmannen.

Registerutdraget är den gode mannens/förvaltarens bevis om att denne har rätt att företräda huvudmannen och ska därför visas upp till de som är berörda.

Den gode mannen/förvaltaren kan även ta kontakt med Kronofogden för att kontrollera eventuella skulder.

CHECKLISTA

Listan innehåller **de vanligaste åtgärderna och är alltså inte heltäckande**.

- o Kontakta huvudmannens boende.
- o Undersök om huvudmannen har anhöriga och tag eventuellt kontakt med dem.
- o Undersök var huvudmannen har sina tillgångar placerade.
- o Hos huvudmannens bank/er:
  - God man/förvaltare ska endast disponera ett av huvudmannens konton (det så kallade disponibla kontot). Huvudmannens övriga tillgångar ska placeras tryggt med skäligen avkastning samt förses med överförmyndarspär:
  - Huvudmannens inkomst (pension, lön) ska sättas in på det disponibla kontot och utgifterna ska betalas från detta konto. På det disponibla kontot ska det efter att månadens utgifter är betalda endast finnas ett halvt prisbasbelopp (ca 30 000 kr). Överskjutande del ska, genom den gode mannens/förvaltarens försorg, föras över till ett spärrat konto, för detta behövs inte överförmyndarnämndens samtycke.
  - Om huvudmannen har ett eget konto med uttagskort ska gode mannen/förvaltaren inte ha dispositionsrätt på det kontot.
  - lämna registerutdrag.
  - Begär ut kontoutdrag per förordnandedatum, den dag som tingsrätten fattade beslut om godmanskap/förvaltarskap.
  - Begär ut värdebesked på eventuella värdepapper per förordnandedag, den dag som tingsrätten fattade beslut om godmanskap/förvaltarskap.
  - Kontrollera om det finns tidigare fullmakter.
  - Kontrollera om bankfack finns, inventera eventuellt bankfack tillsammans med banktjänsteman. Fråga huvudmannen om du får undersöka bankfacket. Förteckna innehållet, sätt in eventuella kontanter på huvudmannens bankkonto, om huvudmannen samtycker till det. Öppna inte förseglade testamenten.
  - Eventuellt ordna med autogiro och bankdosa.
- o Kontrollera med fastighetsregistret hos Lantmäteriet eller hos Skatteverket om huvudmannen äger någon fastighet. Du får uppgift om senaste taxeringsvärde hos Skatteverket.
- o Kontrollera med Kronofogdemyndigheten, eventuella inkassobolag, banker och andra kreditinstitut om huvudmannen har några skulder eller krediter.
- o Ta reda på om det finns andra värdefulla tillgångar, exempelvis båt eller bil.

- o Lämna in en **förteckning** över huvudmannens tillgångar och skulder, till överförmyndarnämnden. Förteckningen blir din första redovisning till överförmyndarnämnden. Förteckningen lämnas in senast två månader efter att du blivit god man eller förvaltare.
- o Fyll i **blanketten om disponibelt konto och överförmyndarspärade konton** och lämna sedan in till överförmyndarnämnden.
- o Gå igenom huvudmannens eventuellt kvarliggande post.
- o Kontakta eventuellt Skatteverket angående anmälan om särskild postadress som kan göras vid behov. Kom ihåg att det i ett godmanskap krävs huvudmannens samtycke, om denne kan lämna ett sådant, för att omdirigera post samt att öppna post ställd till huvudmannen.
- o Komma överens med huvudmannen om besöksfrekvens, tillgänglighet på telefon med mera.
- o Kontrollera hemförsäkring och olycksfallsförsäkring.
- o Upprätta om möjligt en budget tillsammans med huvudmannen, hitta system för överlämning av kontanter/överföring via konto av fickpengar till huvudmannen eller boende, upprätta kassabok över inkomster/utgifter. Använd gärna vårt excelark som är ett hjälpdokument till din redovisning. Du hittar det på: **www.pitea.se/overformyndarnamnden** eller scanna in QR-koden uppe till höger
- o Undersök huvudmannens rätt till sjuk-/aktivitetsersättning, merkostnadsersättning, bostadsbidrag eller bostadstillägg, bistånd enligt socialtjänstlagen exempelvis färdtjänst och hemtjänst, insatser enligt LSS.
- o Kontrollera att bidrag är baserade på rätt uppgifter, detta ska sedan göras årligen.
- o Har huvudmannen dålig ekonomi undersök möjligheten till fondmedel eller för sörjningsstöd.
- o Vid frågor om exempelvis fastighetsförsäljning, arvsskiften eller övriga frågor, kontakta överförmyndarexpeditionen.

Kontakta och skicka ditt registerutdrag till berörda myndigheter exempelvis Försäkringskassan, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten med flera.

VANLIGA FRÅGOR FRÅN A-Ö

Arvode och ersättning

God man och förvaltare har rätt till ett skäligt arvode och ersättning för nödvändiga utgifter för uppdraget som exempelvis kostnad för porto, telefonsamtal samt reseersättning.

A

Huvudmannen eller kommunen betalar

Huvudregeln är att det är huvudmannen som ska betala arvodet och ersättningen. En förutsättning för detta är att huvudmannens tillgångar överstiger 2 prisbasbelopp eller att huvudmannens inkomst före avdrag för skatt överstiger 2,65 prisbasbelopp. I annat fall står kommunen för arvodet. Om huvudmannen till viss del kommer över någon av gränserna kan endast den del som överstiger gränsen tas i anspråk för arvodet, kommunen betalar resterande del. Om det finns särskilda skäl kan överförmyndarnämnden göra undantag från huvudregeln.

Om huvudmannen enligt beslut ska betala arvodet ska gode mannen eller förvaltaren betala in skatt och arbetsgivaravgifter till Skatteverket för huvudmannens räkning. Information om hur detta går till finns hos Skatteverket.

Arvodets storlek

Överförmyndarnämnden har riktlinjer för fastställande av arvode och ersättning. Dessa riktlinjer består av olika arvodesnivåer för att bevaka rätt, förvalta egendom, och sörja för person. Beslut om arvode grundas på viss procent av gällande prisbasbelopp och fattas av överförmyndarnämnden varje år i samband med att årsräkningen granskas. Bedömningen av arvodets storlek görs utifrån uppdragets omfattning och vad uppdraget har inneburit mot bakgrund av de uppgifter som gode mannen/förvaltaren har lämnat i årsräkningen och i årsredogörelsen. En god man/förvaltare kan inte själv bestämma hur stort arvodet ska vara och de kan inte heller ta ut arvodet utan att det finns ett beslut från överförmyndarnämnden.

Om en god man/förvaltare har lagt ner särskilt mycket arbete i ett ärende exempelvis i samband med ett bostadsbyte eller ett arvskifte och denne vill ha betalt för detta måste en specifikation göras över vilka åtgärder som har vidtagits och hur lång tid var och en av åtgärderna har tagit.

Om huvudmannen har små marginaler

Även om huvudmannen har inkomster som överstiger gällande beloppsgräns så kan det ibland vara svårt för en god man/förvaltare att kunna ta ut sitt arvode. Detta kan bero på att huvudmannen är skuldsatt, har löpande löneutmätning via Kronofogden, har beslut om skuldsanering eller att huvudmannen har större utgifter än vad dennes ekonomi tillåter:

Vid planering av huvudmannens ekonomi ska den gode mannen/förvaltaren också ta hänsyn till att huvudmannen har kostnader för arvodet. Det finns åtgärder som den gode mannen/förvaltaren kan vidta för att skapa större utrymme för betalning av arvodet, några av dem är:

- göra upp en budget, kommunen tillhandahåller budget- och skuldrådgivning där personer kan få stöd och rådgivning vad gäller ekonomi, hur den kan förbättras, hjälp med att upprätta en budget samt få hjälp med att ansöka om skuldsanering.
- ansöka om merkostnadsersättning, under vissa förutsättningar kan handikappersersättning beviljas för de extra levnadsomkostnader som arvodet till god man/förvaltare medför för huvudmannen. Försäkringskassan beslutar om merkostnadsersättning.
- begära att Kronofogden gör förbehåll för arvodet. Vid löneutmätning, utmätning eller vid beslut om skuldsanering kan Kronofogden besluta om att det arvode som huvudmannen ska betala till den gode mannen/förvaltaren ska förbehållas vid åtgärden eller beslutet. Genom detta får huvudmannen pengar över att betala arvodet med.

B

Bankfack

För att en god man ska få tillgång till huvudmannens bankfack krävs huvudmannens samtycke. Kan inte huvudmannen lämna sitt samtycke måste den gode mannen visa ett läkarintyg som anger att huvudmannen saknar förmåga att lämna samtycke till denna åtgärd. Vanligtvis följer då en banktjänsteman med och upprättar protokoll över innehållet i bankfacket. Finns kontanter i bankfacket ska dessa sättas in på ett spärrat bankkonto och i övrigt finns det sällan någon anledning att ta något ur bankfacket.

Om det i bankfacket finns ett förseglat testamente ger inte ett godmanskap rätt att bryta förseglingen.

Det ligger inte inom överförmyndarnämndens behörighet att ge medgivande till att öppna ett bankfack. En god man kan således inte ansöka om detta hos överförmyndarnämnden.

En förvaltare brukar få tillträde till bankfack även utan huvudmannens samtycke eller läkarintyg.

Besök hos huvudmannen

En god man/förvaltare ska normalt besöka huvudmannen en gång per månad och övrig kontakt kan ske via telefon, sms med mera.

Bevaka huvudmannens rätt i ett dödsbo

Bouppteckning

Vid ett dödsfall ska bouppteckning förrättas inom tre månader från dödsfallet. Det är dödsbodelägarna gemensamt som ansvarar för att en bouppteckning upprättas. En god man/förvaltare ska därför tillsammans med eventuella övriga dödsbodelägare anlita någon, helst professionell, som kan upprätta en bouppteckning på korrekt sätt. Sedan bouppteckningen registrerats hos Skatteverket ska den gode mannen/förvaltaren lämna in den till överförmyndarnämnden.

Om tillgångarna i dödsboet inte räcker till annat än begravningskostnader kan bouppteckningen ersättas av en dödsboanmälan. Kontakta i så fall Socialnämnden i den kommun där den avlidne var bosatt för mer information.

Testamente

En god man/förvaltare kan inte med rättslig verkan godkänna ett testamente för huvudmannens räkning. Den gode mannen/förvaltaren kan endast bekräfta att denne har mottagit eller delgetts testamentet för sin huvudmans räkning. Ett godmanskap ger inte rätt att bryta ett förseglat testamente.

Den gode mannen/förvaltaren ska ta ställning till om det finns skäl att begära jämkning eller klandra ett testamente.

Om huvudmannen är bröstarvinge till den avlidne är det särskilt viktigt att rätten till laglott bevakas. Den gode mannen/förvaltaren bör därför tänka på att göra förbehåll för huvudmannens laglott.

Försäljning av fast egendom eller bostadsrätt

Om dödsboet ska sälja fast egendom eller bostadsrätt krävs överförmyndarnämndens samtycke för att försäljningen ska vara giltig, på samma sätt som vid försäljning av fast egendom som huvudmannen själv är ägare till. Se avsnitt, Försäljning av fastighet eller bostadsrätt.

Arvskifte

När bouppteckningen är registrerad ska arvskifte göras. Ett arvskifte är ett avtal som visar hur egendomen ska fördelas. Det måste innehålla vissa uppgifter för att kunna godkännas och det är ofta värdefullt att anlita någon professionell som är kunnig inom området för att skiftet ska bli korrekt utfört. Den gode mannen/förvaltaren ska bevaka att huvudmannens rätt tas till vara.

Gode mannen/förvaltaren och övriga dödsbodelägare ska skriva under och godkänna arvskiftet. Den gode mannen/förvaltaren lämnar därefter in arvskifteshandlingen till överförmyndarnämnden och ansöker om nämndens samtycke. Blankett för ansökan finns på vår hemsida www.pitea.se/overformyndarnamnden eller scanna in QR-koden. Om huvudmannen förstår vad saken gäller ska även denne skriva under ansökan. En redovisning över boets förvaltning för perioden från bouppteckningen till arvskiftet ska också bifogas. Överförmyndarnämndens samtycke till arvskiftet krävs för att skiftet ska bli giltigt och kunna verkställas.

Om inte arvskifte upprättas inom sex månader från bouppteckningen förrättades, ska den gode mannen/förvaltaren lämna en skriftlig redogörelse till överförmyndarnämnden om anledningen till att dödsboet inte har skiftats. En sådan redogörelse ska därefter lämnas var sjätte månad fram till dess att arvskifte har gjorts.

Redovisning av skiftade tillgångar

När överförmyndarnämnden har samtyckt till arvskiftet ska den gode mannen/förvaltaren se till att de tillgångar som huvudmannen ska ha enligt arvskiftet också är överförda till denne. Bankmedel ska sättas in på huvudmannens överförmyndarspärade konto. Gode mannen/förvaltaren ska lämna in verifikat till överförmyndarnämnden som visar att tillgångarna är överförda till huvudmannen.

Disponibelt konto och överförmyndarspär på konton

Samtliga av huvudmannens bankkonton, fondkonton och liknande, som inte behövs för huvudmannens löpande utgifter ska banken förse med så kallad överförmyndarspär. Överförmyndarspär innebär att en god man/förvaltare inte kan ta ut inestående medel utan överförmyndarnämndens tillstånd. Undantaget är det så kallade, disponibla kontot, som den gode mannen/förvaltaren använder för löpande utgifter. Det kontot ska även användas för huvudmannens månatliga inkomst. På det disponibla kontot ska det efter att månadens utgifter är betalda endast finnas ett halvt prisbasbelopp (ca. 30 000 kr). Det går även att ha ett konto som bara huvudmannen har dispositionsrätt på, om denne klarar av det, ett konto avsett för privata medel som huvudmannen kan förfoga över själv.

D

Om den gode mannen/förvaltaren behöver ta ut pengar från ett överförmyndarspär-
rat konto görs en ansökan om uttag hos överförmyndarnämnden. Huvudmannen
ska samtycka till ansökan, om denne förstår vad saken gäller. Tänk på att ansöka i god
tid, särskilt om det är större belopp som ska tas ut.

Om huvudmannen inte kan lämna samtycke vid exempelvis öppnandet av ett nytt
konto kan ett läkarintyg behövas som styrker att huvudmannen saknar förmåga att
lämna samtycke till åtgärden.

Överförmyndarspär på konton gäller inte mot en huvudman i ett godmanskap då
denne har kvar sin rättshandlingsförmåga, det motsatta gäller vid förvalterskap.

Ekonomisk förvaltning

Gode mannen/förvaltaren ska se till att huvudmannens tillgångar är placerade på
ett sätt som ger tillräcklig trygghet och skäligen avkastning. Om detta inte är fallet
skall tillgångarna omplaceras. I vissa fall krävs överförmyndarnämndens samtycke för
omplacering.

Överförmyndarnämndens samtycke krävs inte för placeringar i form av:

- skuldförbindelser utfärdade eller garanterade av stat eller kommun
- skuldförbindelser utfärdade av bank eller kreditmarknadsföretag
- andelar i värdepappersfonder

För placering i exempelvis aktier och försäkringar krävs överförmyndarnämndens
samtycke till placeringen.

De kontanter som inte omedelbart behövs för något inköp, överlämnande av fick-
pengar eller liknande ska sättas in på bank.

Huvudmannens tillgångar får under inga omständigheter sammanblandas med den
gode mannens/förvaltarens egna tillgångar. Det är inte heller lämpligt att den gode man-
nen/förvaltaren lånar ut egna pengar till huvudmannen. Både när pengar betalas ut och
när de ska betalas tillbaka till huvudmannen hamnar den gode mannen/förvaltaren på
"två stolar" när denne ska bevaka både sina egna och huvudmannens intressen.

Om gode mannen/förvaltaren överlämnar kontanter till personal på huvudmannens
boende ska kvittens lämnas, att boendet har mottagit pengarna. Kvittensen är den
gode mannens/förvaltarens verifierkat för uttaget och ska bifogas till årsredovisningen.

E

De inköp som personalen gör ska de föra kassabok över och spara kvittona på boendet. Gode mannen/förvaltaren ska löpande kontrollera personalens redovisning men får inte ta med sig bokföringen eller kvittona från boendet.

F

Förenkla arbetet

En god man/förvaltare bör tänka på att förenkla sitt arbete genom att exempelvis sköta huvudmannens bankärenden via internet och autogiro när det är möjligt. Överlämnandet av fickpengar och matpengar behöver inte alltid göras kontant utan kan ofta ordnas med stående överföring till huvudmannens eget bankkort eller genom att huvudmannen eller personal på boendet hanterar ICA-kort, Coop-kort eller liknande.

Försäkringar

När ett uppdrag startar ska det kontrolleras vilket försäkringsskydd huvudmannen har. Om det visar sig att huvudmannen har mycket av sin egendom oförsäkrad bör den gode mannen/förvaltaren se till att huvudmannen får ett fullgott försäkringsskydd för egendomen. Fortlöpande under sitt uppdrag ska huvudmannen ha det försäkringsskydd som denne behöver.

Förteckning över egendom (tillgångsförteckning)

När en god man/förvaltare i sitt uppdrag har fått att förvalta egendom, ska denne göra en förteckning över huvudmannens tillgångar och skulder. Förteckningen ska avges på heder och samvete och lämnas in till överförmyndarnämnden senast två månader från den dagen den gode mannen/förvaltaren blev förordnad.

Förteckningen ska visa vilka tillgångar och skulder som huvudmannen har den dag då uppdraget som god man/förvaltare startar, datumet framgår av tingsrättens beslut och av registerutdraget från överförmyndarnämnden. Som tillgångar räknas också fast egendom och bostadsrätt samt värdefullare lösöre som exempelvis motorfordon, släpvagnar och båtar. Banktillgångar och värdepapper ska styrkas med saldo/värdebesked från bank eller från värdepappersförvaltare, per förordnandedag. Beloppen ska anges utan ränta.

Uppgifterna i förteckningen använder den gode mannen/förvaltaren som ingångsvärde när den första årsräkningen ska upprättas.

Vid byte av god man/förvaltare behöver den nye gode mannen/förvaltaren inte lämna in någon förteckning. Då används istället den avgående gode mannens/förvaltarens sluträkning som ingångsvärde.

Innan en förteckning kan upprättas kan det behövas en del efterforskning från den gode mannen/förvaltaren för att ta reda på vilka tillgångar och skulder som en huvudman har. En god man/förvaltare bör därför inte ha för bråttom med att lämna in förteckningen.

Flytt till annan bostad

En huvudman som förstår vad saken gäller måste själv samtycka till att byta bostad. Inte heller en förvaltare kan tvinga huvudmannen att flytta mot dennes vilja. Om huvudmannen inte vill flytta bör den gode mannen/förvaltaren meddela både överförmyndarnämnden och socialtjänsten om de rådande omständigheterna.

Om huvudmannen saknar förmåga att samtycka till flytten ska den gode mannen/förvaltaren ge in ett läkarintyg som inte är äldre än ett år till överförmyndarnämnden. Av intyget ska framgå att huvudmannen inte kan lämna sitt samtycke och att denne inte längre kan bo kvar i sin bostad exempelvis på grund av ekonomin. Saknas förmåga att lämna samtycke ska den gode mannen/förvaltaren också ge in ett yttrande från huvudmannens närmast anhöriga. Om det saknas nära anhöriga ska upplysning lämnas om andra anhöriga som huvudmannen hållit kontakt med.

När det är bestämt att en huvudman ska flytta kan det vara den gode mannen/förvaltaren som ansvarar för avecklingen av huvudmannens bostad och därmed även för omhändertagande och flytt av bohag, dock innebär detta inte att den gode mannen/förvaltaren ska utföra jobbet själv. När det gäller det praktiska arbetet med packning, flytt och rensning av bostaden kan den gode mannen/förvaltaren ta kontakt med flyttfirma, auktionsverk eller uppköpare av bohag som på dennes uppdrag tar hand om avecklingen av bohaget. Många gånger är det anhöriga till huvudmannen som ombesörjer att aveckla huvudmannens bostad. I de fallen kan god man/förvaltare ta ett steg tillbaka. Det är också viktigt att informera anhöriga om att det är aktuellt med att aveckla den tidigare bostaden och ge dem möjlighet att lämna synpunkter.

Eftersom den gode mannen/förvaltaren är den som ansvarar för avecklingen av bostaden bör denne upprätta en förteckning över lösöret. Förteckningen ska avse vilket lösöre eller typ av lösöre som finns i bostaden och vad som ska hända med föremålen, ska de exempelvis flyttas till den nya bostaden, säljas, magasineras eller ska de kanske förvaras hos anhöriga.

Allmänt gäller att lösöre som inte är till nytta för huvudmannen ska avyttras. Den som tar emot lösöret åtar sig att för huvudmannens räkning förvara godset. Mottagaren ska då skriftligen förklara sig villig att återlämna det mottagna lösöret, om huvudmannen skulle begära det eller när huvudmannen avlider. Värdeföremål, smycken och personliga handlingar bör placeras i ett bankfack. Möbler, glas, porslin, prydnader med mera kan lämnas till förvaring.

Om huvudmannen har utfärdat ett testamente bör den gode mannen/förvaltaren ta del av detta då lösöre som enligt testamentet ska utgå som legat det vill säga testamentsgåva till olika personer inte bör säljas. Om huvudmannen har förseglat testamentet ger godmanskapet ingen rätt att bryta en sådan försegling.

En god man/förvaltare kan ombesörja städning av bostaden och detta innebär inte att den gode mannen/förvaltaren ska utföra detta själv. Hyreskontrakt, abonnemang på el, telefon, vatten och avlopp med mera ska sägas upp.

I samband med avvecklingen av den gamla bostaden ska den gode mannen/förvaltaren även göra en adressändring, så att huvudmannen blir skriven på den nya aktuella adressen.

Försäljning av fastighet eller bostadsrätt

Om huvudmannen har en fastighet eller en bostadsrättslägenhet som ska säljas av den gode mannen/förvaltaren måste överförmyndarnämnden lämna samtycke till försäljningen för att den ska bli giltig. Om huvudmannen förstår vad saken gäller kan denne själv utan inblandning från god man sälja fastigheten eller bostadsrättslägenheten själv.

Värdering

Den gode mannen/förvaltaren ska inledningsvis se till att egendomen värderas och vid försäljning av bostad ska ett värderingsutlåtande utfärdat av sakkunnig och opartisk värderingsman som anlitas av bank eller registrerad fastighetsmäklare inges till överförmyndarnämnden.

Värderingsutlåtandet ska ge en fullständig beskrivning av fastigheten (areal, råmark, färdig tomtmark, byggnader – deras utförande och användning, avkastning, fastighets belägenhet i förhållande till affärer med mera).

Värderingen ska göras skriftligen och lämnas in till överförmyndarnämnden när den gode mannen/förvaltaren påbörjar försäljningsprocessen.

Överförmyndarnämndens samtycke till försäljning

När köpekontrakt är upprättat och underskrivet ska den gode mannen/förvaltaren skriftligen ansöka om överförmyndarnämndens samtycke till försäljningen. Blankett för ansökan finns på vår hemsida www.pitea.se/overformyndarnamnden. Även huvudmannen ska skriva under ansökan om samtycke, förutsatt att denne förstår vad saken gäller: Om det framgår av handlingar att huvudmannen inte kan ge sitt samtycke krävs läkarintyg som styrker att samtycke inte kan lämnas.

Följande handlingar och uppgifter ska bifogas:

- underskrivet köpekontrakt, underskrift av både säljare och köpare, handlingar lämnas i två exemplar, ett original och en kopia
- förklaring till varför försäljningen görs, exempelvis att huvudmannen har fått ett annat boende och inte längre är i behov av fastigheten
- redogörelse för hur försäljningen har skett exempelvis uppgift om annonsering, budgivning med mera
- för fast egendom eller tomträtt ska taxeringsbevis utvisande senaste taxeringsvärdet inges med ansökan.

Överförmyndarnämnden ger i normalfallet eventuella anhöriga möjlighet att yttra sig och beslutar därefter om samtycke ska ges.

Om säljaren är ett dödsbo måste en kopia av bouppteckningen lämnas till överförmyndarnämnden. Av bouppteckningen ska det framgå vilka som är dödsbodelägare.

Redovisning av försäljningen

När slutlikviden är betald ska den gode mannen/förvaltaren lämna redovisning till överförmyndarnämnden för hela köpeskillingen genom att lämna in kopior av mäklararvode, lösta lån, verifikat som visar att resterande belopp satts in på huvudmannens överförmyndarspärade konto.

Gåvoförbud

Det är inte tillåtet för en god man/förvaltare att ge bort huvudmannens egendom. Om huvudmannen har brukat ge sedvanliga gåvor som julklapp och födelsedagspresenter till nära anhöriga kan emellertid den gode mannen/förvaltaren få fortsätta att ge i samma utsträckning, under förutsättning att huvudmannens ekonomi tillåter det. Under vissa speciella förutsättningar kan en god man/förvaltare begära överförmyndarnämndens samtycke till att få använda den enskildes inkomster till understöd åt anhöriga eller andra som står den enskilde nära.

Huvudmannen ger gåvor

En huvudman i ett godmanskap kan själv ge gåvor om denne kan ge uttryck för sin egen vilja. En person som har god man behåller sin rättshandlingsförmåga och får göra vad denne själv önskar med sina tillgångar. Det är dock viktigt att det ska framgå att den enskilde kan uttrycka sina egna önskemål och vara medveten om vad en gåva innebär.

Mottagande av gåvor

Då en huvudman ska ta emot en gåva krävs i vissa fall att speciella formkrav ska vara uppfyllda för att gåvan ska bli giltig.

En god man/förvaltare får endast med överförmyndarnämndens samtycke för en huvudman motta en gåva i form av en fastighet, del av fastighet, bostadsrätt eller tomträtt. För att överförmyndarnämnden ska kunna ge sitt samtycke bör följande handlingar lämnas in:

- ansökan från god man/förvaltare om överförmyndarnämndens samtycke
- gåvobrev
- taxeringsbevis
- värderingsutlåtande
- yttrande från huvudmannen, om sådant kan lämnas

Det får anses klart olämpligt att en god man/förvaltare tar emot gåvor av sin huvudman.

Jämkning

Det händer att omfattningen av ett uppdrag behöver förändras genom att antingen utvidgas eller begränsas. I de fallen går det att ansöka hos tingsrätten om att uppdraget ska jämkas.

En jämkning av uppdraget kan vara aktuellt om huvudmannen exempelvis börjat sköta sin ekonomi helt på egen hand men behöver fortsatt hjälp med myndighetskontakter. Det kan även vara aktuellt med jämkning om exempelvis ett godmanskap från start varit begränsat till att endast gälla ekonomin men att det under uppdragets gång visar sig att huvudmannen även behöver hjälp med att bevaka personliga intressen.

Köp av fastighet, tomträtt eller bostadsrätt

Ansökan om köp av fastighet, tomträtt eller bostadsrätt ska vara undertecknad av den gode mannen/förvaltaren. I ansökan ska det anges skäl till att fastigheten, tomträtten, bostadsrätten ska förvärvas. Redogörelse ska även lämnas för hur köpet ska

J

K

finansieras. Ansökan behöver inte lämnas på någon speciell blankett.

När huvudmannen har god man ska en skriftlig tillstyrkan till förvärvet finnas med i ansökan. Om det framgår av handlingar att huvudmannen inte kan ge sitt samtycke behöver detta inte inhämtas.

Köpekontrakt ska inges till överförmyndarnämnden i två exemplar, ett original och en kopia. Kontraktet ska vara undertecknat av både säljare och köpare. För fast egendom eller tomträtt ska taxeringsbevis utvisande senaste taxeringsvärdet inges med ansökan samt ska även gravationsbevis ges in som utvisar vem som är lagfaren ägare och vilka inteckningar med mera som belastar fastigheten. Om köpet avser en bostadsrätt ska intyg från föreningen om pantsättning av lägenheten inges.

Vid köp av fastighet eller bostadsrätt ska ett värderingsutlåtande, utfärdat av sakkunnig och opartisk värderingsman som anlitas av bank eller registrerad fastighetsmäklare inges. Värderingsutlåtandet ska ge en fullständig beskrivning av fastigheten (areal, råmark, färdig tomtmark, byggnader – deras utförande och användning, avkastning, fastighetens belägenhet i förhållande till affärer med mera).

Om huvudmannen vid köpet övertar lån från säljaren eller ska ta nya lån ska särskild ansökan om att få uppta lån för huvudmannen biläggas ansökan om köp av fastighet eller bostadsrätt.

När köpet är klart ska bevis för att huvudmannen blivit lagfaren ägare till fastigheten eller tomträtten inges till överförmyndarnämnden. För bostadsrätt ska intyg från bostadsrättsföreningen inges, om att huvudmannen antecknats som innehavare i lägenhetsförteckningen. En kopia av likvidavräkningen ska också inges till överförmyndarnämnden.

Pengar till boende eller till huvudmannen?

Kontanter ska bara i undantagsfall förvaras hos den gode mannen/förvaltaren. Om huvudmannen inte kan ha ett eget konto tar den gode mannen/förvaltaren ut pengar från det konto som denne disponerar över och lämnar sedan pengar till huvudmannen alternativt lämnas pengar till personal på huvudmannens boende. En god man/förvaltare ska aldrig lämna ifrån sig kontanter utan att den som tar emot dem kvitterar att de har tagit emot pengarna. Den kvittensen är den gode mannens/förvaltarens verifierat för uttaget.

P

Post

Om huvudmannen inte själv kan eller önskar ta hand om sin post kan eftersändning av post bli aktuellt. Detta sker genom att den gode mannen/förvaltaren kontaktar Skatteverket och begär att dennes adress blir särskild postadress eller särskild skatteadress.

Vid godmanskap ska huvudmannen samtycka till en sådan åtgärd, förutsatt att samtycke går att få. Saknar huvudmannen förmåga att själv bestämma eller ge samtycke, anmäler den gode mannen/förvaltaren sin egen adress som särskild postadress för huvudmannen.

En god man/förvaltare som inte använder sig av eftersändning av post måste se till att besöka sin huvudman med jämna mellanrum, för att gå igenom huvudmannens post så att inga räkningar eller annan viktig information som behövs för uppdraget går förlorad. Det är många gånger bra om den gode mannen/förvaltaren kan få den post som gäller sådant som faller inom uppdraget direkt hem till sig.

Om huvudmannens all post ska skickas till den gode mannen/förvaltaren ska denne begära att deras adress blir särskild postadress.

Om den gode mannen/förvaltaren enbart vill att huvudmannens skattedeklaration och kontobesked ska skickas till sig, ska den gode mannen/förvaltaren begära att dennes adress blir särskild skatteadress.

Särskild postadress och särskild skatteadress förändrar inte huvudmannens folkbokföringsadress. För frågor gällande särskild postadress eller särskild skatteadress tas kontakt med Skatteverket.

R

Redogörelse

Den gode mannen/förvaltaren ska fortlöpande föra räkenskaper över sin förvaltning och även göra anteckningar över sina åtgärder i övrigt. Den gode mannen/förvaltaren ska varje år i samband med att årsräkningen lämnas in till överförmyndarnämnden, lämna in en redogörelse över hur huvudmannens situation har varit under året.

Rätt att ta del av handlingar

Huvudmannen har rätt att ta del av de handlingar som rör godmanskapet/förvaltarenskapet och som förvaras hos överförmyndarnämnden. En sådan rätt har också huvudmannens maka/make, sambo och närmaste släktingar.

I övrigt gäller sekretess för uppgifter hos överförmyndarnämnden, vilket innebär att uppgifter inte får lämnas ut, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde lider skada eller men.

Sekretess

Då en god man/förvaltare inte räknas som anställd hos någon myndighet så lyder inte en god man/förvaltare under offentlighets- och sekretesslagens bestämmelser om tystnadsplikt och förbud mot att lämna ut handlingar. En god mans/förvaltares tystnadsplikt är på det moraliska området.

En god man/förvaltare ska alltid agera för den enskildes bästa. Det innebär att en god man/förvaltare inte ska röja uppgifter om den enskildes personliga eller ekonomiska förhållanden till obehöriga personer.

Sammanblandning

Sammanblandning mellan gode mannens/förvaltarens tillgångar är inte tillåtet. En god man/förvaltare ska därför undvika all sammanblandning både när det gäller kontanter och pengar på bank. En god man/förvaltare får heller inte öppna konton i sitt eget namn och sätta in huvudmannens pengar där.

Det är inte heller lämpligt att den gode mannen/förvaltaren lånar ut pengar till sin huvudman samt är det inte heller lämpligt om den gode mannen/förvaltaren köper något av eller säljer något till sin huvudman.

Samtycke

Enligt huvudregeln krävs huvudmannens samtycke för rättshandlingar av annan art än vardagliga och återkommande. Ibland kan även samtycke från överförmyndarnämnden krävas, för att en viss rättshandling ska vara giltig.

Huvudmannens samtycke

Den som har god man fortsätter att bestämma över sina tillgångar och angelägenheter, i den utsträckning som personen själv har förmåga att göra det. En god man ska därför alltid ha samtycke från huvudmannen innan denne gör någon större rättshandling, exempelvis ansöker om särskilt boende, köper in en kapitalvara eller säljer huvudmannens egendom. Den gode mannen behöver inte ha huvudmannens samtycke för åtgärder som avser den dagliga hushållningen som betalning av mat, hyra, vård, el, telefon eller andra regelbundna kostnader, om inte huvudmannen har gett uttryck för annat.

Om läkarintyg finns som visar att huvudmannen inte har förmåga att ta ställning till frågan kan en god man agera utan något samtycke från huvudmannen. I viktigare frågor ska den gode mannen även fråga huvudmannens eventuella maka/make, sambo och närmaste anhöriga, om deras uppfattning i frågan.

Även i ett förvaltare ska förvaltaren försöka att komma överens med huvudmannen om vilka åtgärder som ska vidtas för huvudmannens bästa.

Skillnaden mellan ett godmanskap och ett förvaltare är att en förvaltare får agera utan huvudmannens samtycke i frågor som ligger inom förvaltarekapet. Förvaltaren behöver således inte huvudmannens samtycke för att kunna göra giltiga rättshandlingar; utan har att agera på eget ansvar i huvudmannens intresse och för dennes räkning inom uppdragets gränser.

Varken en god man eller förvaltare kan mot en huvudmans vilja bestämma i strikt personliga frågor, som exempelvis operativa ingrepp. Sådana beslut ska fattas av huvudmannen själv eller av sjukvården.

Överförmyndarnämndens samtycke

En god man/förvaltare sköter i stor utsträckning förvaltningen av huvudmannens angelägenheter under eget ansvar.

När en god man/förvaltare för huvudmannens räkning vidtar följande åtgärder krävs dock samtycke från överförmyndarnämnden för att rättshandlingen ska vara giltig.

- köp/försäljning/byte/ta emot gåva av fast egendom eller nyttjanderätt till sådan egendom om det inte gäller övertagande av hyresrätt till en bostadslägenhet
- låta inteckna, hyra ut eller på något annat sätt med nyttjanderätt upplåta fast egendom eller tomträtt
- ta upp lån, även vid kreditköp
- ingå borgensförbindelse
- delta i bodelning och arvskifte
- driva rörelse med bokföringsskyldighet

Det är den gode mannen/förvaltaren som ska ansöka om överförmyndarnämndens samtycke. Om huvudmannen förstår vad saken gäller bör även denne skriva under ansökan.

Skadeståndsansvar

Den som har god man har som tidigare nämnts kvar sin rättshandlingsförmåga, vilket innebär att den gode mannen måste ha huvudmannens samtycke för andra åtgärder än den dagliga hushållningen.

Om den gode mannen vidtar en åtgärd utan att inhämta huvudmannens samtycke, då detta är möjligt att ge, kan rättshandlingen bli ogiltig och därmed inte bindande för huvudmannen.

Blir följderna av detta att den som ingått rättshandlingen med den gode mannen blir lidande riskerar den gode mannen att bli skadeståndsskyldig gentemot godtroende tredje man.

En god man/förvaltare är även skyldig att ersätta skada som denne uppsåtligt eller av vårdslöshet har orsakat sin huvudman.

Om en förvaltare vidtar åtgärder utanför sitt förordnande är de inte bindande för huvudmannen. Förvaltaren kan bli skadeståndsskyldig om godtroende tredje man drabbas av ekonomisk skada på grund av sådana åtgärder.

Om huvudmannen däremot företar en rättshandling inom ramen för det uppdrag som förvaltaren har, blir rättshandlingen ogiltig, såvida huvudmannen inte har samtycke från förvaltaren.

Sluträkning

När en god man/förvaltares uppdrag upphör ska denne omedelbart lämna över de tillgångar som förvaltats till huvudmannen eller till ny god man/förvaltare. Har huvudmannen avlidit ska överlämnandet istället ske till dödsboet. Verifikat och andra handlingar som hör till den gode mannens/förvaltarens förvaltning av huvudmannens egendom ska inte lämnas över i original. Behöver exempelvis dödsboet handlingar för att göra bouppteckningen kan istället kopior överlämnas.

Gode mannen/förvaltaren ska inom en månad från det datum uppdraget upphör, lämna sluträkning med tillhörande verifikat och kontoutdrag till överförmyndarnämnden, för tiden från årets början eller från förordnandedagen fram till dess att uppdraget upphörde.

När sluträkningen har granskats av överförmyndarnämnden skickas en kopia av den till den nye gode mannen/förvaltaren alternativt översänds den i original tillsammans med förteckning och samtliga årsräkningar till huvudmannen eller till en företrädare för dödsboet. Det börjar då löpa en preskriptionstid om tre år. Inom denna tid kan krav på skadestånd väckas mot den tidigare gode mannen/förvaltaren, om det skulle

finnas anledning till detta. Detta gäller dock inte om den gode mannen/förvaltaren har gjort sig skyldig till brott, då är preskriptionstiden 10 år.

Om den som är god man/förvaltare avlider måste dennes dödsbo fullgöra redovisningsskyldigheten och lämna in sluträkning till överförmyndarnämnden.

T

Testamente

En god man/förvaltare får inte upprätta ett testamente för sin huvudmans räkning eller sätta in förmånstagare till en försäkring som huvudmannen äger. Vill huvudmannen skriva testamente kan den gode mannen/förvaltaren hjälpa huvudmannen att få kontakt med en sakkunnig som kan upprätta ett korrekt testamente.

Även den som har förvaltare har rätt att skriva testamente, under förutsättning att huvudmannen har förmåga att göra ett sådant ställningstagande.

Tillsynsmyndighet

Överförmyndarnämnden i Piteå har tillsyn över gode män/förvaltare för huvudmän som är bosatta inom Piteå och Älvsbyns Kommun. Det innebär att överförmyndarnämnden ska kontrollera hur de gode männen och förvaltarna sköter sina uppdrag och granska förvaltningen med ledning av bland annat förteckning, årsräkning, redogörelse och sluträkning.

Om någon anser att en god man/förvaltare inte sköter sitt uppdrag på rätt sätt kan en skriftlig anmälan om detta göras till överförmyndarnämnden.

Överförmyndarnämnd i samverkan består av tre ledamöter från Piteå kommun och tre ledamöter från Älvsbyns kommun samt en ersättare från vardera kommun.

Nämnden sammanträder vanligtvis ca fem gånger per år och har genom en delegationsordning uppdragit till tjänstemän på överförmyndarexpeditionen att besluta i vissa angivna situationer. Det löpande arbetet sköts därför i stor utsträckning av handläggare på överförmyndarexpeditionen på uppdrag av överförmyndarnämnden.

Överförmyndarnämndens verksamhet står under tillsyn av Länsstyrelsen och kan även granskas av Justitieombudsmannen.

U

Uppdraget upphör eller förändras på annat sätt

Byte av god man eller förvaltare

En god man/förvaltare har rätt att på egen begäran bli entledigad från sitt uppdrag. En god man/förvaltare som begärt sig entledigad måste ha uppdraget kvar tills dess

att överförmyndarnämnden har fattat beslut om entledigande och utsett en ny god man/förvaltare. Det är således inte möjligt för en god man/förvaltare att sluta utföra sitt uppdrag innan det finns ett beslut om entledigande från uppdraget.

Ansökan om byte av god man/förvaltare kan även göras av huvudmannen själv, dennes maka/make, sambo och närmaste släktingar. Det måste framgå varför de anser att den gode mannen/förvaltaren inte längre är lämplig för uppdraget och därför ska bytas ut.

Överförmyndarnämnden ger den gode mannen/förvaltaren möjlighet att yttra sig över ansökan och beslutar därefter om byte ska göras eller inte. Överförmyndarnämndens beslut går att överklaga till tingsrätten.

Upphörande av godmanskap och förvaltarskap

När huvudmannen inte längre har behov av god man/förvaltare ska godmanskapet/förvaltarskapet upphöra. Det kan även vara fråga om att godmanskapet behöver ändras till ett förvaltarskap eller tvärtom. Det är alltid tingsrätten som beslutar om förändringar av uppdragets omfattning och upphörande.

Ansökan om upphörande eller annan förändring kan göras av huvudmannen själv, dennes anhöriga, gode mannen/förvaltaren eller av överförmyndarnämnden.

Huvudmannen avlider

Om huvudmannen avlider upphör även gode mannens/förvaltarens uppdrag i samma stund och därefter lämnar överförmyndarnämnden inga tillstånd till uttag av huvudmannens medel. Möjligheten att ta ut pengar från huvudmannens konton är därmed stängda. Vissa avslutande åtgärder kan dock behöva göras exempelvis betala eventuella kvarliggande räkningar och skulder. Den tidigare gode mannen/förvaltare kan överlämna dödsboets räkningar till banken som sedan gör utbetalningen från den avlidne huvudmannens konto.

Den tidigare gode mannen/förvaltaren ska vårda den avlidnes egendom tills dess att egendomen kan överlämnas till dödsbodelägarna. Under den tiden kan tidigare god man/förvaltare endast vidta de åtgärder som är nödvändiga för att behålla egendomen. Anträffas inte de anhöriga ska anmälan göras till överförmyndarnämnden så att en god man för borttavarande kan förordnas.

När anhöriga påträffas ska den tidigare gode mannen/förvaltaren omgående lämna över sin förvaltning och samtidigt redogöra för vad denne har gjort under tiden

från dödsdagen. Lämna över sin förvaltning innebär att den tidigare gode mannen/förvaltaren lämnar över de handlingar och uppgifter som behövs till dödsbodelägarna, eftersom de företräder dödsboet och tar över ansvaret för alla åtgärder som behöver göras exempelvis ordna med begravning, avveckla huvudmannens bostad, betala resterande skulder och upprätta bouppteckning. De handlingar som den gode mannen/förvaltaren behöver för sin sluträkning ska inte lämnas över.

Enligt gällande begravningslag ska den avlidne antingen kremeras eller gravsättas senast två månader efter dödsfallet. Finns det inte någon som ordnar med gravsättning exempelvis om anhöriga vägrar att befatta sig med begravningen eller att ingen anhörig påträffas är kommunen skyldig att ordna detta. Socialnämnden är den myndighet hos kommunen som tar hand om den avlidnes egendom och underrättar dödsbodelägarna om dödsfallet.

Om huvudmannen saknar arvingar gäller speciella regler. Saknas anhöriga till den avlidne inträder allmänna arvsfonden in som dödsbodelägare. Allmänna arvsfonden förvaltas av Kammarkollegiet och den tidigare gode mannen/förvaltaren ska se till att dödsfallet blir anmänt till socialnämnden och till Kammarkollegiet som förordnar en särskild god man att genomföra det praktiska arbetet med avveckling av dödsboet, upprättandet av bouppteckning med mera. Den tidigare gode mannen/förvaltaren ska sedan följa de direktiv som lämnas från fondens sida beträffande överlämnande av den avlidnes egendom. Det är Kammarkollegiets uppgift att övervaka att den gode mannen de förordnar fullgör sin uppgift.

Årsräkning

En god man/förvaltare måste fortlöpande föra räkenskaper över huvudmannens inkomster och utgifter. Räkenskaperna kan föras i en kassabok eller på ett kassablad. Använd gärna vårt excelark som är ett hjälpdokument till din redovisning. Du hittar det på: www.pitea.se/overformyndarnamnden eller scanna in QR-koden.

Av räkenskaperna skall det framgå datum för transaktionen (inkomst eller utgift), belopp och vad den avser:

Den gode mannen/förvaltaren ska enligt lag före den 1 mars varje år lämna in en årsräkning till överförmyndarnämnden för förvaltningen under föregående år.

Om en god man/förvaltare inte lämnar in årsräkningen inom rätt tid kan överförmyndarnämnden förelägga denne vid vite, att fullgöra sin skyldighet. En god man/förvaltare som vid upprepade tillfällen lämnar in årsräkningen för sent kan bli entledigad från uppdraget.

När ett uppdrag upphör och avslutas hos överförmyndarnämnden kommer förteckning över tillgångar, sluträkning samt årsräkningar att översändas till huvudmannen eller till en företrädare för dödsboet.

Övertagande av betalningsansvar eller utfärdande av revers

Om huvudmannen enligt gåvovillkor ska överta betalningsansvar, pantsätta egendom eller utfärda en revers till givaren krävs samtycke från överförmyndarnämnden.

För mer information ring:

Medborgarservice 0911-69 60 00

Skriv till oss:

E-post: ofn@pitea.se

Piteå kommun

Gemensam överförmyndarnämnd

941 85 PITEÅ

Telefontider:

Måndag-fredag kl. 10.00-12.00

Besök:

Besök sker efter överenskommelse om bokad tid

Besöksadress:

Stadshuset, Svartuddsvägen 1, Piteå

